

Specifika očkování cestovatelů v ordinaci praktického lékaře

X.Hradecké vakcinologické dny 2.10.–4.10.2014

Zdenka Mandřáková
Očkovací centrum a poradna pro cestovatele
Zdravotní ústav se sídlem v Ústí n.L.
Regionální pracoviště Praha

Rozvoj cestování

- ▶ 90. léta
 - 457 miliónů mezinárodních příjezdů /rok

- ▶ rok 2005
 - 783 milionů mezinárodních příjezdů

- ▶ rok 2013
 - 1087 milionů mezinárodních příjezdů
 - ▶ Evropa –563 mil.
 - ▶ Asie a Pacifik –248 mil.
 - ▶ Ameriky – 169 mil.
 - ▶ Afrika –56 mil.
 - ▶ Střední Východ – 52 mil.?

27. září – World Tourism Day (WTD)

(World Tourism Organisation)

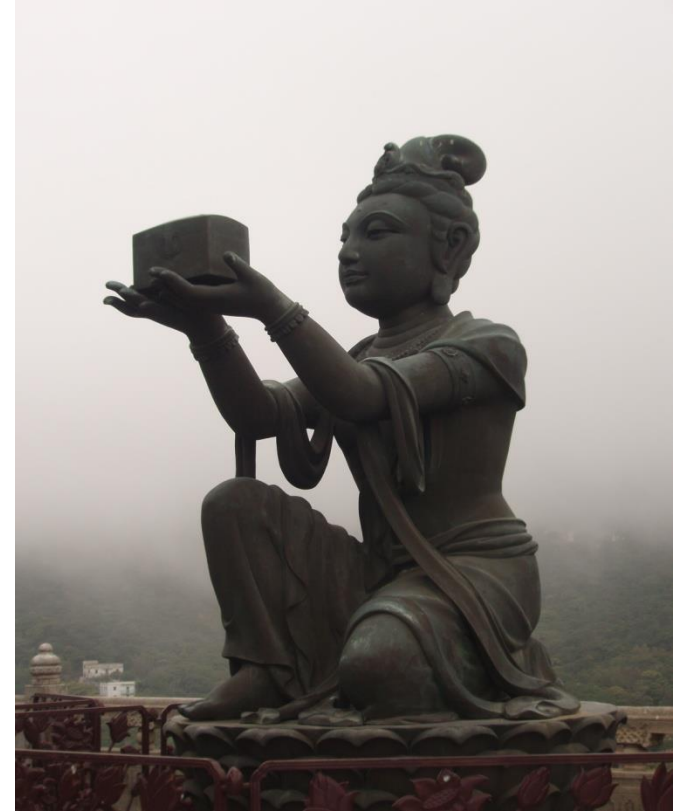
INTERNATIONAL TOURIST ARRIVALS 2013

+5% WORLD

Cíle cestování:

- rekreace
- poznávání
- pracovní pobyty
- studijní pobyty
- náboženské aktivity
- humanitární aktivity
- u imigrantů návštěva příbuzných

Rizika cestování:

- individuální pro každého jednotlivého cestovatele

Příprava na cesty

- doporučení vhodné prevence infekčních onemocnění (očkování, antimalarická profylaxe, vybavení lékárníčky), tromboembolické nemoci
- poučení o pobytu ve vysokých nadmořských výškách, o rizicích potápění, prevenci pásmové nemoci (jet-leg), kinetóz, rizicích pobytu v horkých a vlhkých oblastech
- osobní bezpečnost (silniční provoz, terorismus)
- zvláštní pozornost vyžadují cestovatelé hraničního věku (děti, staré osoby), těhotné, chronicky nemocní, imunosuprimovaní

Očkování cestovatelů

nehradí pojišťovny

– placená odborná služba

zásada RRR:

- Routine – rutinní
(dle očkovacího kalendáře, **tetanus!**)
- Required – povinné
- Recommended – doporučené

Individuální očkovací plán

- ▶ čas do odjezdu
- ▶ cílová destinace, délka pobytu, trasa, program, roční období
- ▶ způsob cestování a ubytování
- ▶ zdravotní stav cestovatele s ohledem na věk, pohlaví, možné těhotenství – záznam v dokumentaci
- ▶ předchozí očkování, prodělané nežádoucí účinky po vakcinaci
- ▶ posoudit riziko onemocnění a jeho závažnost proti riziku očkování

Kombinace očkovacích látek

Paragraf 14 Vyhlášky 537/2006 Sb „O očkování proti přenosným nemocem“ novelizovaná vyhláškou č. 65/2009 Sb:

- současně lze očkovat na různá místa těla živé i neživé očkovací látky
- pokud není provedeno podání vakcín současně, dodržuje se interval 1 měsíc po podání živých očkovacích látek, interval 14 dnů po podání neživých očkovacích látek
- po očkování proti tbc lze očkovat nejdříve za 2 měsíce, ale vždy po zhojení primární reakce

Ve výjimečných případech lze uvedené intervaly zkrátit.

Záznam o očkování

- čitelný!
- datum
- název vakcíny, ev. výrobce
- název nemoci proti které očkujeme (anglicky)
- šarže vakcíny, expirace
- jmenovka a podpis lékaře
- razítko očkovacího centra
- **záznam o povinných očkováních**
 - platný jen **v mezinárodním očkovacím průkaze**, kulaté razítko
 - v případě, že očkovat nelze, provést záznam o kontraindikaci očkování

Povinná očkování pro cestovatele

Žlutá zimnice – Stamaril

do zemí rovníkové Afriky a Jižní Ameriky

jedna dávka vakcíny poskytuje celoživotní ochranu

Poliomyelitida – Imovax Polio

od 5.5. 2014 – Sýrie, Pákistán, Kamerun, Rovníková Guinea (platí minimálně do konce října 2014)

doporučená – Afganistán, Etiopie, Irák, Izrael, Nigérie, Somálsko

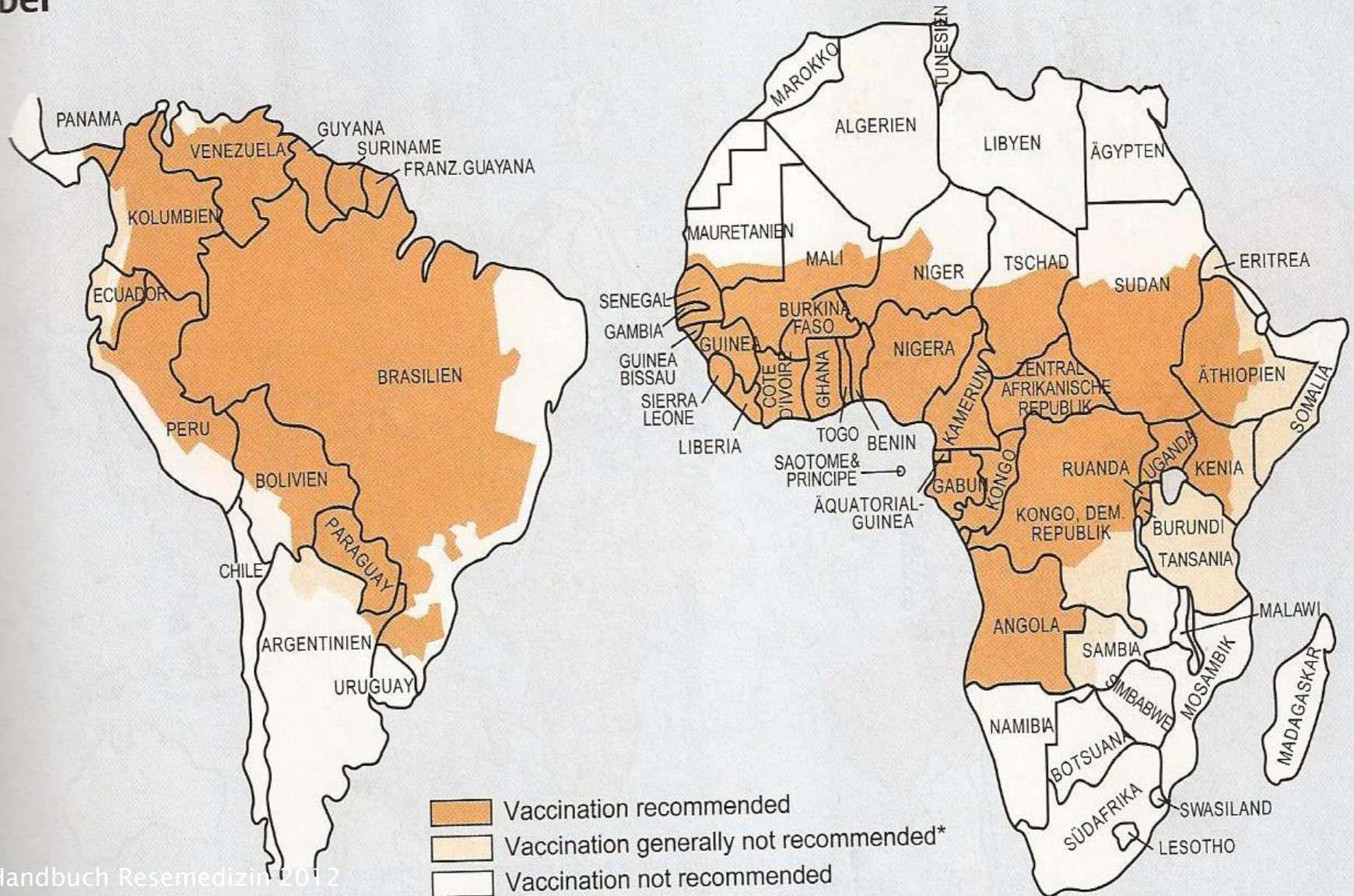
Meningokoková onemocnění

– tetravalentní vakcína ! (A,C,W135,Y) Menveo, Nimenrix

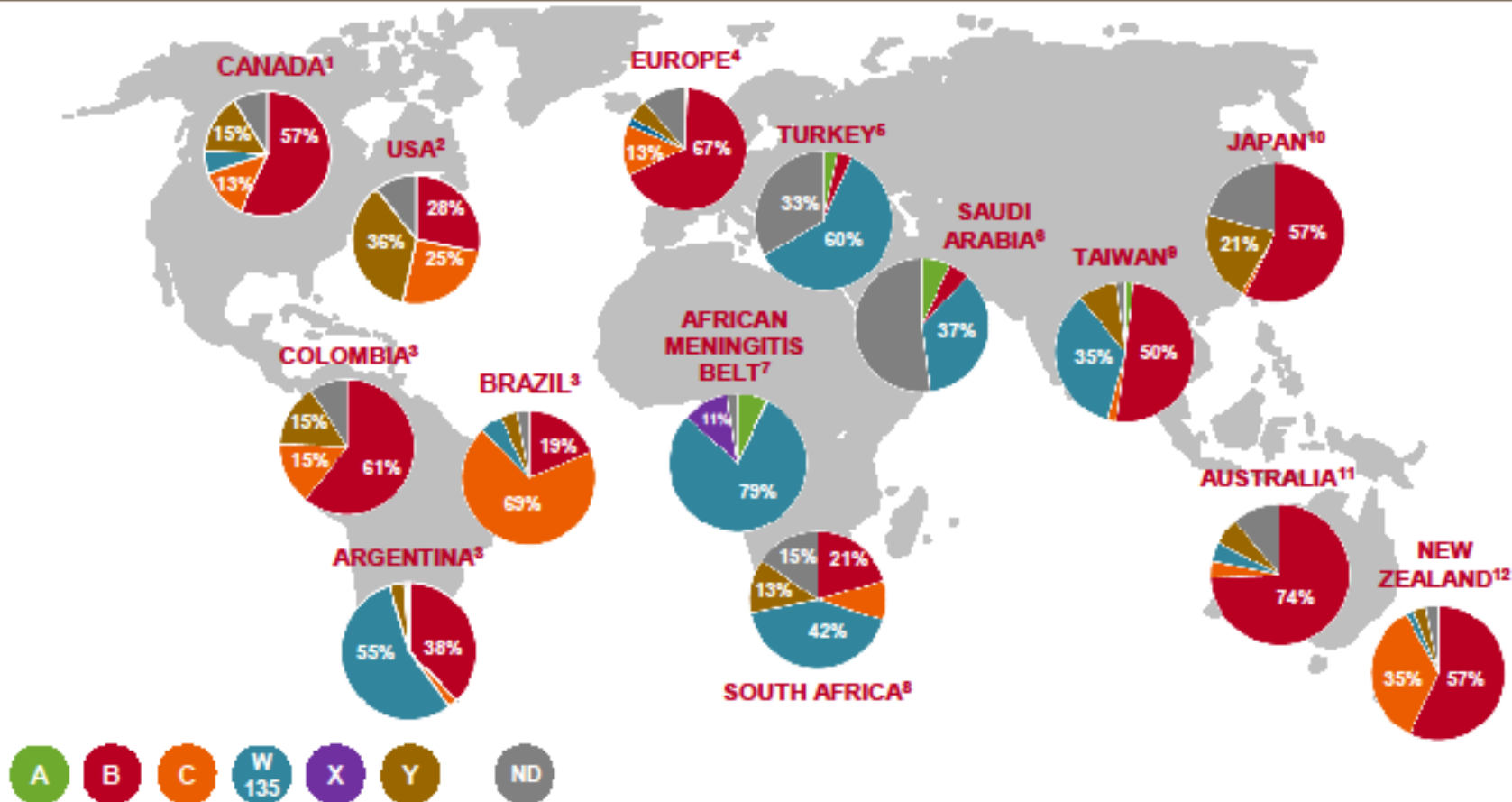
– při cestě do Mekky

Žlutá zimnice – r. 2012

bfieber

Globální distribuce séro skupin *N. meningitidis*

1. National Advisory Committee on Immunization (NACI). *Can Commun Dis Rep.* 2013;36(ACS-1):1-40; 2. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Active Bacterial Core Surveillance Report, Emerging Infections Program Network, *Neisseria meningitidis*, 2011. <http://www.cdc.gov/abcs/reports-findings/surveys/mening11.pdf>; 3. Informe Regional de SIREVA II, 2012. Washington, DC: Organización Panamericana de la Salud, 2013; 4. European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Annual Epidemiological Report 2012. Reporting on 2010 surveillance data and 2011 epidemic intelligence data. Stockholm, Sweden: ECDC, 2013; 5. Ceyhan M, et al. Poster presented at: 31st Annual Meeting of the European Society for Paediatric Infectious Diseases (ESPID); May 28-June 1, 2013; Milan, Italy; 6. Al-Mazrou YY, et al. *Saudi Med J.* 2004;25:1410-1412; 7. International Support Team - West Africa Week 49-52, 2012. World Health Organization website. Meningitis Weekly Bulletin. <http://www.meningvax.org/files/BulletinMer>; 8. Gottberg A. *Comm Dis Surveill Bull.* 2012;10:60-63; 9. Chiou CS, et al. *BMC Infect Dis.* 2006;6:25; 10. Takahashi H, et al. *J Med Microbiol.* 2004; *Commun Dis Intell.* 2012;36:E251-262; 12. Lopez L, et al. *The Epidemiology of Meningococcal Disease in New Zealand in 2011.* Wellington, New Science and Research Ltd (ESR); 2012. Data as of September 2013.

Doporučená očkování pro cestovatele

1. rutinní očkování:

tetanus, záškrť, černý kašel, spalničky, zarděnky, příušnice, dětská obrna

2. nemoci přenášené vodou a potavinami

- **virová hepatitida A**
- břišní tyfus
- cholera (+ ETEC)
- dětská obrna

3. nemoci přenášené krví a sexuálním stykem

- virová hepatitida B

4. nemoci přenášené poraněním zvířetem

- vzteklna

5. nemoci přenášené členovci

- **klíšťová meningoencefalitida**
- japonská encefalitida

6. nemoci přenášené vzduchem

- meningokoková onemocnění
- **chřipka**
- pneumokoky
- plané neštovice

Praktický lékař

+

- ▶ zná zdravotní stav cestovatele – prodělaná onemocnění, očkování, chronická medikace, alergie
- ▶ způsob chování cestovatele – vyhýbá se riziku?, vyhledává je?
- ▶ ochota cestovatele dodržovat různá doporučení
- ▶ způsob komunikace
 - přijímá informace od lékaře nekriticky
 - má pochybnosti
 - využívá různé zdroje informací a potřebuje o těchto informacích diskutovat

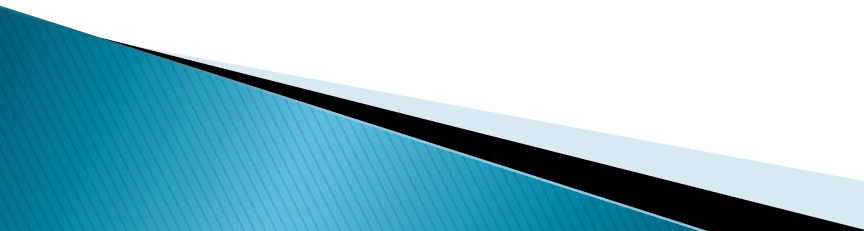
–

- lékař je limitován časem, který může cestovateli poskytnout – konzultace, výběr vakcíny, její objednání, vytvoření očkovacího plánu atd. nejsou pro PL rutinou

Lékař v ordinaci cestovní medicíny

- ▶ sleduje průběžně všechny aktuality ve výskytu nemocí i jiných rizik (bezpečnost), umí vyhledávat potřebné informace
- ▶ zná novinky v očkování, změny v platnosti délky trvání vakcinace, povinná očkování, kombinace očkovacích látek
- ▶ má informace od cestovatelů, kteří již cestu absolvovali (doočkování vakcín po návratu z cesty)
- ▶ umí vyhodnotit pravděpodobné riziko cesty pro daného cestovatele a doporučit vhodnou prevenci (očkování, antimalarika, řešení zdravotních obtíží, vybavení lékárníčky, cestovní pojištění)
- ▶ kritické předání vlastních cestovatelských zkušeností
- ▶ očkování a poradenství pro cestovatele je jeho hlavní odbornou činností, v případě potřeby spolupracuje s PL či odbornými lékaři

Co může udělat PL pro svého pacienta – cestovatele?

- sledovat platnost očkování proti tetanu
 - doporučit očkování proti virové hepatitidě A, ev. u osob narozených před rokem 1989 i proti virové hepatitidě B, proti klíšťové encefalitidě a chřipce kdykoliv
 - vést dokumentaci o provedeném očkování a prodělaných infekčních nemocech (varicella)
 - v případě cest do exotických destinací v časové tísní dát doporučení k návštěvě odborného pracoviště
-

Děkuji za pozornost